

STATES IN DISGUISE: CAUSES OF STATE SUPPORT FOR REBEL GROUPS

Belgin San-Akca

NY: Oxford University Press, 2016, Sayfa Sayısı: 292, Fiyat: \$38.95

ISBN: 978-0-19-025090-4

Devlet dışı silahlı gruplar günümüzdeki en önemli güvenlik meselelerinden birisi olmuştur. Bu çalışma, çokça tartışılan bu mesele ile ilgili son zamanlarda çıkmış en kapsamlı ve ilgi çekici araştırmalardan birisidir. Kitap, Ortadoğu'daki silahlı örgütler ve başta devlet destekli terörizm olmak üzere, devletler ve silahlı örgütler arasındaki ilişkiyi hem nitel hem de nicel verilere dayanarak sistemli bir şekilde analiz etmektedir. Hem devletlerin hem de devletlerden destek alan silahlı grupların motivasyonlarını ve işbirliği mekanizmalarını açıklamaktadır.

Kitabın ampirik bölümünde vaka analizleri yapılmış ve çok değişkenli istatistik analizi yapılmıştır. İstatiksel analiz ise yazarın uzun çalışmalar sonucu oluşturduğu State- Non-state Armed Groups (NAGs) Cooperation (Devlet- Devlet dışı Silahlı Gruplar İşbirliği) veri setine dayanmaktadır. Yazar devletler ve devlet dışı silahlı gruplar arasındaki gizli ilişkinin yapısını ve özelliklerini, bilinçli bir şekilde silahlı örgütlere destek veren devletleri içeren 352 vaka; ayrıca devletlerden destek alan silahlı grupları içeren 342 vaka üzerinden incelemektedir. Vakaların tarih aralığı ise Soğuk Savaş döneminin başından itibaren başlayarak 2010 yılına kadar uzanmaktadır. Yazar bulgularını, etkili faktörler olarak gördüğü değişkenlere odaklanıp test ettiği hipotezlerine dayandırmaktadır.

**Merve İrem
Ayar-Dilek**

Koç Üniversitesi,
Doktora Öğrencisi

Ortadoğu Etütleri
Volume 10, No 2,
December 2018,
pp.199-201

İlk bölümde yazar kitabı kısaca tanıttikten sonra çalışmanın metodolojisini, kavramsallaştırmalarını, vaka seçimlerini ve kitabın literatüre katkısını ele almıştır. İkinci bölümde ise devletlerin destek verdikleri silahlı grupları seçme ve ittifak kurma süreçlerini teorik bir yaklaşımla

açıklanmıştır. Devletleri ve devlet dışı aktörleri ittifaka itebilecek nedenleri sentezlemiş ve test edilebilir hipotezlere dönüştürmüştür. Buna göre üç temel motivasyon belirlenmiştir: stratejik, ideolojik yakınlık ve domestik kaygılar.

Kitabının üçüncü bölümünde ise yazar veri toplama ve kodlama sürecini adım adım ve oldukça açık bir şekilde aktarmıştır. Bu bölümde analiz birimini ve değişkenleri, seçilen örnek olaylar üzerinden detaylandırmıştır. Dördüncü ve beşinci bölümlerde iki ayrı örnek olayla destek mekanizmasının nasıl işlediğini ve bunun ortaya çıkan istatistiksel sonuçla ilişkisini ortaya çıkarmaktadır. Kitabın temel argümanları Filistinli ve Çadlı silahlı grupların destek alma mekanizmaları incelenerek başarılı bir şekilde ortaya konmaktadır. Yazar bu bölümlerde devlet- devlet dışı silahlı grupların ilişkisini şemalar ve haritalandırma yöntemi ile çok daha anlaşılır bir hale getirmektedir. Sonuç bölümünde ise yazar ortaya koyduğu teorik yaklaşımı tekrar değerlendirerek, çalışmanın genel çıkarımlarını sıralamıştır. Sonrasında da politika önerilerinde bulunmuş ve gelecek araştırmalar için açık bırakılan yerleri değerlendirmiştir.

Verilerin analizi neticesinde yazar temel bulgularını şu şekilde özetlemektedir: Devletlerin, aynı anda hem iç hem de dış tehditlerle karşılaşmaları durumunda, silahlı gruplara destek verme olasılıkları artar. Devletler düşmanlarına karşı devlet dışı silahlı gruplarla kurduğu ittifakı, diğer devletlerle kurduğu konvansiyonel ittifak ilişkilerinin yerine kullanabilir. Devletlerin destek verebileceği birden fazla silahlı grup bulunuyorsa, devlet ve silahlı grup arasındaki ideolojik, dini ve etnik yakınlık, devletin destek vereceği grup tercihini belirler. Öte yandan silahlı gruplar da devlet tercihinde bulunabilir zira bu iki yönlü bir ilişkidir. Yazarın kullandığı “işbirliği” (cooperation) kelimesi de tam olarak bu ilişkinin iki yönlülüğüne işaret etmekte ve silahlı grupların da işbirliği yapacakları devletleri seçmelerinde bazı durumları göz önünde bulundurduklarını ifade etmektedir. Öyle ki silahlı gruplar da ilişki kurmak üzere etnik, dini ve ideolojik yakınlığa sahip devletleri tercih ederler. Ayrıca silahlı gruplar en az devletler kadar rasyonel bir şekilde hareket edip kendilerine destek verebilecek ülkeler içinde güçlü ve demokratik olanları tercih ederler. Sonuç olarak, hem devletler hem de silahlı örgütlerin seçim süreçleri birbirlerinden bağımsız iki ayrı sistematik süreci ifade etmektedir.

Daha detaylı bir inceleme yapıldığında yazarın başka dikkat bulgularından da söz edilebilir. Yazar demokratik barış teorisi ile kendi bulgularını başarılı bir şekilde ilişkilendirmiş, demokratik devletlerin başka demokratik ülkeleri hedef almak üzere silahlı gruplara yüksek seviyede destek verme ihtimalinin düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak yazarın bu argümanı, “demokrasi” kavramının tartışmaya açık yapısı nedeniyle eleştiriye de açık hale gelmektedir.

Çalışmanın dikkat çekici bölümlerinden birisi de kitabın sonunda bulunan “ek” (appendix) kısmıdır. Bu bölüm çalışmanın genel hatlarından ziyade daha ayrıntılı bilginin elde edilebileceği, veri tabanından kesitler sunmaktadır. Çalışmanın okuyucuya sunduğu avantajlardan bir diğeri ise bu veri tabanına ve kodlama çizelgesine internet sitesi üzerinden çevrimiçi erişimin de mümkün olmasıdır. Bu sayede yazarın çalışması başka yazarlar tarafından sayısal olarak tekrarlanabilir ve kontrol edilebilir olmaktadır.

Yazarın devlet dışı silahlı örgütler kavramsallaştırması, söz konusu kavrama ilişkin farklı yaklaşımları bertaraf edecek niteliktedir. Yazarın kavramsallaştırması, hem “terör örgütü” hem de etnik ya da diğer ayrılıkçı silahlı grupları tek bir çatı altında toplayıp, bunları daha sistematik bir şekilde çalışmayı mümkün kılmıştır. Böylelikle siyasi olarak tartışma doğurabilecek tanımlamalar ve kavramsallaştırmalardan uzak durmuştur. Devlet dışı silahlı aktörler ve devletler arasındaki ilişkiyi uluslararası ilişkiler disiplini içinde sistematik bir şekilde aktaran oldukça az sayıda akademik çalışma bulunmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiği takdirde, kitabın literatürdeki önemi daha iyi anlaşılabilir.

Ortadoğu özelinde devlet ve devlet dışı silahlı aktörlerin ilişkilerinin bölgesel güvenlik anlayışı üzerindeki etkisi yadsınmaz. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, çalışmada kullanılan veriler ve verilerden elde edilen analizler özellikle Ortadoğu alanında çalışmalar yürütenler için önemli bir kaynak niteliğindedir. Zira son dönemde genel olarak Ortadoğu’da meydana gelen siyasi ve askeri gelişmeler, Ortadoğu’da yaşanan iç savaşlar, uluslararası aktörleri ve devlet dışı silahlı grupları bölgeye çekmiştir. Bölge, bu tarz devlet davranışlarının pek çok örneğine rastlayabileceğimiz bir alan haline dönüşmüştür. Yıkıcı iç savaş süreçlerinden geçen Suriye ve Yemen gibi ülkeler düşünüldüğünde, meselenin anlaşılması, doğru bir şekilde değerlendirilmesi ve gerekli önlemlerin alınmasına duyulan ihtiyaç giderek artmıştır. Dolayısıyla, bu çalışmanın bize sunduğu gibi, devlet ve devlet dışı silahlı aktörlerin ilişkilerine dair yapılmış kapsamlı ve sistemli çalışmaların önemi artmaktadır.

İngilizce olarak yayınlanan çalışmada, yazar oldukça akıcı bir üslup, görseller ve grafiklerle meseleyi anlaşılır hale getirerek okuyucuya yardımcı olmaktadır. Bu kitap Uluslararası İlişkiler, güvenlik çalışmaları, çatışma çözümleri ve karşılaştırmalı siyaset ile ilgilenen akademisyen ve öğrenciler için okunması tavsiye edilen bir çalışmadır. Bu kitap devlet- devlet dışı silahlı aktörlerin ilişkilerini aynı zamanda teorik bir çerçeveye oturtmaya çalışarak, devletler arası ilişkileri odak noktasına alan Uluslararası İlişkiler disiplininin ana akım teorilerine bu noktada da önemli bir katkı sağlamaktadır.